

Wälispoliitiline ringwaade.

Reparatsioonid küsimuses pööret oodata. Itaalia-Greeta tüli. Hiime linn tüliõunaks Itaalia ja Džona-Slaawia wahel. Iiri siemised olud paranevad.

Nüüd võib juba päris rahulikult loota, et Saksamaa kriis, mis end Euroopa majanduslikus elus taunis teravalt tunda annud, varsti pööre tuleb, nimelt pööre paremuse poole. Teed selleks on tasandatud Saksia riigikantser Stresemanni. Siitamaani ei leidnud ühtki ettepanet, mis Saksamaa poolt tuli, kõigi asjaosaliste juures heakskiitmist, ja kui Saksia walitsus oma ettepanekuga esines, siis arvustati seda väga teravalt ka Saksamaal eneses, wõi jälle Inglismaal, igal juhul aga Prantsusmaal tingimata. Parem ei olnud lugu ka nende ettepanekutega, mis tulid Londonist ehk Pariisist. Nihkalt ei suudetud alust leida kokkuleppele, millest erapooletutel pealtwaatajatel raske oli aru saada.

Stresemann seadis nüüd reparatsioonid küsimuse uuele alusele ja seletas selge sõnaga järgmist: Kui Prantsusmaa tõesti ei taha Saksamaa maa-alasid okupeerida ega enese külge liita, kui temal ühtki muud sihti silmade ees ei seisa, kui ainult tagatigi saada selle kohta, et Saksamaa oma maksukohustusi tõesti täita tahab ja neid täidab, siis on Saksia walitsus ja rahwas walmis produktiivseid pantisid pakkuma reparatsioonid kohustuste täitmise kohta Saksamaa poolt. See ettepanek wõeti Pariisi ajakirjanuse poolt väga lepitult wastu. Teemas nähti Saksamaa tagajärgemist oma senise järju wastuseismise poliitika teelt. Nii näib ka tõesti nõnda olevat. Pärast Stresemanni kõnet ei rajata Saksamaal enam Rühri küsimust tema täies raskuses passiivse wastupaneku peale. Kui nüüd ihelt-poolt sõjaväelise okupeerimise asjus mõningaid järelandmisi tehakse, siis on teistepoolt seadama loota passiivse wastupaneku asjus. Pealegi on arwata, et Suurbritannia jätkab siin oma waheltõbituse käseid.

Nõnda on nüüd tarviliku selgusega ette toodud ihelt-poolt Prantsus- ja Inglismaa nõuhamised, teistepoolt Saksamaa asjalikud ettepanekud. Nende põhjalit läbivaatamine ja, wõrdlemine kokkuleppe tee otjimiseks nõuab muidugi aega, enne paari nädalat ei ole aut ülesastumist siit ehk seal mitte oodata. „Times“ ja weel teised lehed annavad mõista, et ebajiste läbivaatimiste aluseks võib waga häästi wõtta Saksia kantseri ettepanekuid. Londoni ametlikkude ringkondade seisuhoht on kuulu järele praegu järgmine: Inglismaa on walmis käsil wõitma suusõnalisi läbivaatimisi reparatsioonid küsimuse üle, kui Prantsusmaa ja Belgia teatawad, et nemad nõus on arutamata Stresemanni uusti ettepanekuid, ilma et nad selle juures nõuaksid passiivse wastupaneku lõpetamist Rühri ääres.

Selle wastupanekuga, mis oma raskusega peaaegu jalgalt just Rühri tööliste õlgadel lasub, kipub lugu juba täbaraks minema, nagu wiimastest teadetest näha. Sotsiaaldemokraatlike internatsionaali sekretäär Tom Shaw, kes seisuhoort Rühriis põhjalikult uurinud, teatab nüüd oma aruandes: Mis puutub heakstege misse maksude summasse, siis ei tähenda mõned miljoniid margad ees ehk taga Rühri tööliste silmis kuigi palju. Mis nemad nõuavad, on see, et jaaduste walmistamine ja jaotamine jääks jaksaste kätte, et Prantsuse ja Belgia täädid ei sunnits töölisi tööd tegema, et töölisel wabadus oleks ka Prantsuse okupatsioonil all, nõnda et nendel karta ei oleks, et neid iga silmapill wõidakse maalt wälja jaata. Kui need tingimised täitumist leiaksid, oleksid töölised walmis passiivset wastupanekut lõpetama. Praegusest oludest on töölised täiesti tüdinunud. Nad ootawad karsitult küsimuse lahendamist, mis nende wõimalust annaks rahulikult tööd asuda ja selle eest palga saada. Sellepärast peab Saksia walitsus wõimalikult ruttu Prantsusmaaga otse teed läbivaatimistesse astuma, muidu on tõsiselt karta kohutawate rahutuste lahtipuhemist Rühriis.

Suure meelepahaga teatab „Deutsche Zeitung“, äärmise parempoolne leht, kantser Stresemann olla Inglise walitsusele erawiisil teada annud, et Saksamaa on põhimõttelikut walmis passiivset wastupanekut Rühri piirkonnas ja Rheinimaal lõpetama. Kantseri lahtiwat tõlt teha, et wõimaldada läbivaatimiste awamist Pariisiga otseteed. Wähest on see teade litalatud, aga Saksia walitsusel ei jää tõesti muud teed üle. Nädala jooksul on dollar tõusnud 5½ miljoni pealt 11 miljoni peale, ja juba see käseb tungiwalt kokkulepet otsida, mis küsimuse üle praegu Berliinis ägebasti waideldakse, nagu kuulda.

Balkanimaail pandi järsku suurtükid tööle: Itaalia algas waenuliku tegevust Greeta wastu. Nende riikide wahelord, millele alaline labedus ja wõistlus Türgi turgude pärast lahju teeb, ei ole juba seft jaadit, kui greeklased Wäite-Wafias Smirna pärast wõitleksid, Itaalia aga Ungoori walitsusega kokkuleppe teki, kaugeltki mitte lõbralik olnud. Nüüd läks tüli tõsijelt lahki waheluhtumise pärast 29. augustil. Greeta territooriumil Epiruses, Albaania piiri lähedal. Itaalia piirikomisjon, kes seal tööl oli, tõttis autoga metjast läbi, kus Greeta wahipost seisis. Wiimasega lähedal oli tee peale palk ette pandud. Kui auto seisma jäi, awati metjast tuli. Gurma said tõlt tõltjad: kindral Tollini, sõjawäearst Corti, leitnant Bonafini, üks tõlt ja autojuht.

Roomas wõttis suur ärewus maad. Kuri-tegu tembeldati poliitiliseks, mille taga Greeta ametiwõimud seisnub. Age Mus-jolini ei mõeldudki asja uurimist ära oodata, waid weeretas wastutuse mõrtulatatõd eest Greeta walitsuse peale ja pani sellele juba järgmisel päewal ultimaatumi ette, mis oma siisu poolest meelde tuletab Austria-Ungari ultimaatumit Serbiale troonipärija tapmise pärast Sarajewos juunikuul 1914. Seisukorra tõsistust dieti hinnates ruttas Greeta walitsus wastuse andmisega. Ta wõttis tõlt ultimaatumi punktib wastu, ainult neid mitte, mis puudutasid Greeta suweraniteeti ja au. See wastus tunnistati Roomas mitterahulolbawaks ja Mus-jolini andis Alteeni walitsusele teada, et Itaalia okupeerib eialgu Korju saare. Nõnda ta siindis. Laewastiku suurtükide kätte all läksid Itaalia wäeasjad Korju saarele ja wõtsid selle oma alla. Korju saar, 588 ruutkilom. suur, on Itaaliale kõige lähem Greeta territooriumi oja. Tema asub otse Albaania-Greeta piiri wastas, Jonia mere-ramnal.

See tüli kantakse muidugi rahwasteliidu ette, sellelt Greeta walitsus juba abi palunud. Prantsusmaal on nõu eialgu wahemalt erapooletuks pealtwaatajaks jääda, kuna London näib wahelastumise peale mõtlewat, sest Inglismaa kui kõige tugewam riik Wahemeres oma sõjalaewastiku poolest, ei taha häästi Itaalia liig julge ülesastumisele leppida. Terawalt peamad Itaalia sammusid silmas ka teised Balkaniriigid. Rumeenia on oma ohwiterid wäljamaalt koju kutsunud, samasuguse käsu on oma ohwiteridele Džona-Slaawia annud, weel teise põhjuse, Hiime küsimuse pärast, mis kipub wägijä terawaks minema.

Suurepärane sadamaliin Hiime, Adria-mere ranual, on juba 1918. aastast jaadit tüliõunaks olnud Itaalia ja Džona-Slaawia wahel.

Hiime wahel. Hiime sõjuni oli ta Ungari pärast, siis lubati ta Džona-Slaawiale, kel hea sabam puudus. Sinnaelanikud aga, kes peaaegu tõlt itaallased, ei olnud sellega jalgugi rahul, waid ihkafid Itaalia alla jaada. Tuli d'Annunzio jant, mille Belg-radi walitsus nurja ajas selle läbi, et ta tõlt teeb, mis linna wiisid, kinni pani — linna piirab kolmelt kiljest Džona-Slaawia territoorium. Wiimaks tehti Santa Margheretas kokkulepe, mis linna walitsemise Itaalia ja Džona-Slaawia segakomisjoni kätte andis. Wiimane astus 1. märtsil 1923 ametisse ja pidi kõigepealt Hiime piirid lõpplikult ära määrama, mis tödga ta aga hakkama ei saanud. Mus-joliniil läks see asi igawaks, ta andis augusti keskelt ultimaatumi kujul Belgradi walitsusele teada, mil wiisil tema tahab Hiime asju korraldada, kui Belgrad 31. augustiks koku ei lepi. Džona-Slaawia ruttas kohe läbirääkimistesse astuma, aga nüüd teatatakse, et neeb ei ole edenenuid ja Hiime küsimus on taunis kriitiliseks läinud.

Kindlaks muutunud siemised olud Iri-maal. Dail Eireann' jaadeti 9. aug. koju ja uued parlamendi walimised wõeti 27. aug. ette, eimeste korda proportsionaalse süsteemi ja üldise hääleõiguse alusel, mis ulatas ka naiserahwaste peale, kes 21 aastat wanaks saanud. Walijate arw tõusis seega 1.400.000 pealt 1.800.000 peale. 153 kandidaati jaoks seati 12 erafonna ja rühma poolt 400 kandidaati üles. Eialgjed teated tõnelewad walitsuse erafonna suurest wõidust. Tema on rohkem hääli saanud kui teised erafonnad koku, ja de Valera leppimatus wabariiklased, kes koduõda pidasid, ei ole suutnud kuigi palju saadikuid läbi wiia. Nõnda jaab nüüd walitsus enesele kindla aluse rahuliku ülessehitamise töd tegemiseks, mille järele maa pärast hirmjat koduõda januneb.

Wenemaal.

Kiila täidejaatjate asutuse loomine Wenemaal.

Uwaliku julgeoleku kaitseks, kaslakohutliffude kurtategijate kinniwõtmiseks ja wangiide ning arestantide järele walwamisteks nende edasijaatimisel, kawaketafse nõuk. Wenemaal luua Kiilantõugude juures Kiila-täidejaatjate amet.

Kiila täidejaatjad määratakse Kiilantõugude poolt kahe kuu peale, järjekorras Kiila majanduslistest ükkustest, kusjuures 25 majandusliste ükkuse peale tuleks 1 täidejaatja.

Suutkani, et selle ameti pidajaks wõiwad olla peale meeskodanikkude ka naiskodanikud, kui nad 18 kuni 45 aastani wanad. Määruse kawa on praegu Wenemaa keiftäidejaatja komisjoni preftiidumis läbiwaatamisel.

Nõukogude Wenemaa uus postijaadetuste tariif.

Postijaadetuste raskuse maks, kuni 500 wersta kaugusele jaadetawate jaadetuste kohta on kindlaks määratud 4 kop. peale kullas lihe naela pealt ja üle 6000 wersta jaadetawate kohta 21 kop. peale. Mini-maalmaks on 31 kop. kullas.

Määrustajade kinnitamise maks on 20. aug. kindlaks määratud 20 kop. peale kullas.

Rorra põllutööministri abi Peterburis.

Peterburisse on jõudnud Rorra põllu-tööministri abi Dorstenjon ja leipamonapooli juhataja Benner.

Infa warandused. 73

Sir John Melkiffe romaan.

— Ja kurbadi juures kinnitan, et tapan ta, kui tele mitte siinjasas paigas minu ja minu saatjate elu ei kindlusta ja mind wabalt minna ei lae. Wanduge mulle seda, ehk ma tõukan noa selle naise rindul!

Jaaguat sirutas käed paluvalt oma sõbra poole.

— Siis jaab üks teim rohkem mõõda laant ümber jooksuma, — ütles Raudkäsi, kuna ta oma piissi pära pahjelt maha lastis wajuda. — Kuid kahjuks ei ole midagi parata. Dase donja lahti, naru, ja sinu nahk wõib terweks jääda.

— Wanduge seda! Wanduge mõlemad!

— Minu sõna! Ja nüüd, Jaaguat, aita enmast ise, sest mina pean sõprade juure minema. Need poisid ei näe ka weel rahule jõuda tahtwat.

Nendeks sõnadeks andis põhjust üks nool, mis kae lauselt Raudkäest mõõda wuhises ja niille oli wälja last-nud üks nendest kahest apashid, keda ta wõistluse alguses oma piissipäraga maha oli löönud. Üks apashid algas lö-mastatud peaga samal kohal kuhu ta oli langenud, kuid teine oli ainult uimane olnud ja toibus ruttu.

— Pümanahk, tee, et minema jaab, — ütles Raudkäsi, kes rahulikult oma piissi hakkas laadima, ehk küll teine nool tema juurest mõõda lendas.

— Ei lähe sa aga, jaad midagi kõwemat oma ajus tunda, kui seda need nooled on, mida sa lae. Rasi minema, naru, wõi ma laen ju maha kui joku.

Apashid ei tahtnud kardedud kiiti kuuli ära oodata wõi kartis temaga wõistluse astumast, sest ta põgenes kiiresti, oma seltsimehi maha jättes.

Nüüd alles tuli Raudkäsi oma noore sõbra juure tagasi.

Ka leidis Jaaguari juba wabana ja põlwitawana noore senjoora kõrwal, keda ta minekustest piidid ära-tada.

Waevalt oli Wolaros Raudkäest sõna saanud, kui ta

daami lahti lastis, selle käest maha kukkunud noa üles tõstis, komantijale ligines ja ütles:

— Suur Jaaguat kuulis, mis tema sõber töotas. Kas tahab ta minu ja minu kaaslase elu kaitsta?

— Sõjamehe wanne ei ole paljas kuul. Ole nüüd wäle.

Kahe tugewa lõikega olid tõlt komantijhi tõdikud puruks tõmmatud. Wolaros ulatas temale noa, pani käe ristiniisi rinna peale ja hakkas inglase telgi poole minema.

Telgi juures seisis lord Drysdale ja tema jalge ees kiititas jant malailane.

7.

Palume lugejat nüüd meiega tagasi tulla del Cerro mõisasse, mille elanikud iga silmapill apashide kallaletungi ootasid.

Meie lahkusime mõisast Ristikandjaga ja noore Diaziga, keda don Esteban oma tiitrele wastu saatis, et teda hoiatada iimberhulkumate indiaanlaste eest.

Kahjuks oli see kõik juba liig hilja. Donja Dolores oli juba Galli Karu ja tema kaaslase kätte langenud.

Onnetu pariwemehe maja, mille juures indiaanlastega wõitlus tuli, oli liiga kaugel, kui et wahurid mõisa müüridelt wõistluse müra oleksid wõinud kuulda.

Kiil arwas üks hobusefarijane pärast keffööd suure ratsajalgiga mõõdaajamist kuulwat ja pani kähele, et hobu-jed wõistkopolis rahutuks läksid, nagu oleksid nad lähi-konnas teisi hobuseid haistnud. Siindumus oli iseendast aga nii tähtsusetu, et sellepärast ei maksnud müra tõsta, ja nii sai don Esteban sellest alles järgmisel hommikul teada, kui mõisa kaitstjad oma luurajate äraajamise pärast rahutuks läksid ja nõu pidasid.

Ristikandja oli paremaks arwanud seda paha teadet, mis ta oli saanud, mitte kõge mõisasse tulla, waid apashidele ja nende wangiidele järele minna, jättes senaatorile wabaduse, oma äraajamistest arwata, mis tahes.

Mõisas olid seepärast terwe päew kahewahel, kas mõlemad luurajad apashide kätte olid sattunud, wõi olid

nad teed mõõda, mida donja Dolores San Guanamast pidi tulema, edasi läinud, et teda kinni pidada. Kastiida kadus wiimase oletuse poole. Kuid ka wana mõisawalitseja, kes oma noore jugulase Diazit pärast rohkem mures oli, kui ta seda wälja näitas, toetas senaatori arwamist.

Eft küll päew otja indiaanlastest midagi ei nähtud, ei julgenud ükski elanikudest mõisa ligemast iimbruseft lahkuda. Don Esteban lihes poolaka Morawskiiga kaftas ülejäänud aega, et wäitese kindluse kaitsewahendist kõwendada, niipalju kui see neil wõimalik oli.

Nii mõõdus päew alalise ärewuses, ja igatsusega oodatud krahm Boulboni abinwäest ei olnud jällegi rähä.

Wiimaste päewade ja ööde muredest ja wintjulukustest wäsinud, läks don Esteban pärast õhtuõõrt oma walitseja tungiwalt palvel magamistuppa, et weidi puhata.

Kella 10 paifu arlas teener senaatori teatega, et kaks wõdrast meest mõisa idapoolsele warawale on ilmunud, kes tungiwalt siselaskmist soowiwad, seletades, et neil on tähtsaid teateid tunia Ristikandja ja apashide kohta.

Ettewaatusse pärast fundisid walwurid wõdraid käft-jalgu wäljaspoole mõisa müüre jääma, kuni majajand nende siselaskmisteks luba annab. Seft teatawasti oli laanes küllalt kaabakaid ja kelmisid hulkumas, kes ühes indiaanlastega tapfid ja riisufid ning nende salakuulaja-tekst olid.

Kui senaator müüriks warawa kohta ilmus, selgus, et autwäart wõdrad, kes üksteise wastu alguseft peale suurt poolehoidu tundfid, end hirmu pärast wastu müüri olid surunud, et siin wahemalt mõisa kaitstas piisside kaithe all olla, kui indiaanlased neile kallale peafid tungima.

— Mu härrad, kes teie olete? küsis senaator ülewalt müürist.

Ja metodist wastas, rõõmustades pääsemise üle:

— Mina oma warawad, Geruufalem. See hääl kos-tab kui pafunate puhumine sinu sulase kõrwul! Tunnen seda magustat häält. Kui kure waenlane waeje patuse meelt ei ole jeganud, on selle hääle tegija küll autwääriline senaator don Esteban.

Rabinettide wahetus Jaapanis.

(Zörg.)

taandu sooviavalbussega, et viimane tulema aasta eelarvesse 3 miljoni marka ühes mõtats Beipji ja Pihitua järvede talameeste toetusel laenu näol.

Kalapaatlbe mootorite kúsimus.

Kongress teeb kõikidele kalameestele kohusteks, et nemad üleriiklisele kalameeste esitusele teataks, misjuures tähtsimeid mootorid meil tarvitusel on ja misjuures nad otsustarbetsihale peavad. Selle järele võiks ka ebasõidist laenuaamist korraldada.

Kalagaasianduse instruktorite koolitus.

Õhustati wastaawa ministeeriumi pool-
le jooniawalbusjega pöörata, et walitsuse
poolt samme astutakse kallaasjanduse in-
struktorite ametisse seadmiseks.

Statameeste ja piirivalvurite vahelord.

Uleriiklisete talameeste esitusele tehtud
üleandeks talameeste ja piirivalvurite
vahel ettetulevaid väärnähtusi kõrval-
dada.

Räbiraälmiiste all arutati mitmesuguseid kalameeste oluforda pühitavaid küsimusi. Minu seas avaldati soomi, et illeriitine kalameeste' ehitus janne astuks, et järvedes ja jõgedes, kus kalu püütakse, mitte-vee rittumist ei lubata, mis kalade kadumisele tahtisusteks võiks olla.

Kongressi töö lõppes samal päeval kell
10 õhtul.

Stoheltes läljate arm wähenes.

Wihmase ja wõlu ilma tõttu oli etla rohelistekäijate arw õige wäikene. Piritall wõis näha ainult üfsikuid jalutajaid; laulu, mängu ja jooksu polnud kusagil. Slegi omnibusis sõitis wahel pea tühjalt edastagasi. Nagu näha, on tänawune roheline kätmise hooaeg läbi.

Hammumehed Takinnas.

Enne hooaja lõppu on kirjeldatud „Kontinentaal“ korraldanud suurema rahvushaiglaste maadluste võistluste, mil puhul Tallinnasse rohkesti elutustelisi maadlajaid toitu tulnud. Publikumi tähelepanu kätkestasid uulitustel mõnigi kord jämedate kaelte ja järemaariabega rammumehed, kes iseteada võnnatuga jalutavad. Ei puudu nende hulgas, nagu kord ja kohus, ka neeger. Maadlused on ka „Grand-Marinast“ toime pandud. Sügis on meid rohkesti jõumeestega õnnistanud.

Noorte kommunistide kongress Britale.

„Üleilmilise töölisnoorsoo päeva" puhul korraldasid eila lohalitud kommunistide nimelised Allif, Tomp ja teised rongikäigu Biribile.

Rongikaitu, mis oli mõeldud töölisnoor-
 poole proletaarlike lipu alla organiseerimiseks,
 võib ebasõnnestanuks pöörduda, sest waata-
 mata paaritumise pikku kogumise peale,
 ilmuvad rongikaitse osatöötajate waewalt
 paaritumise eest, kes peaaegu sama ar-
 wulise orfetri jaatel, teel 11 Radriruse
 Birita poole liituvad.

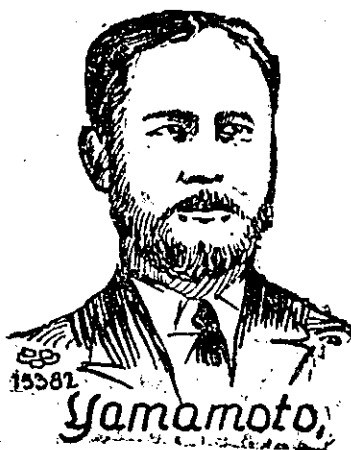
Piritual karst. feltis „Waltwaja“ ruumi-
des peeti ära kihutuskoosolek, kus kommu-
nistid Alit ja teised „päenafobaste“ jultus-
tustega esinejib ja nagu harilikult neetud
kodanlasi, tuntud lõõõnade abil maha-
matta püüdsid. Sääraniis. tubli peapeju-
osalijesid said jotsid ja nende wähemad wen-
nad iseloidid.

Kommunist Allit leidis ilgei, et osavõt-
jate arvu väike ja trööstis koosolijaid sel-
lega, et ta Bernis ärapeatnud rahvusvaheli-
sel noorkommunistide koosolekul osavõt-
jate arvu kuigi suur polnud.

Kõnele järgnes päevakorras tähts, mis-
sist rongikäigust osavõhate Britale mine-
tu peapõhjufeks oligi, sest kõnebe ajal wa-
liffemast jutufõminast oli määgata, et
„oraatorite“ kõnefawust küllast ei hünna-
tud.

Kunstnäituse eel.

Õesti kunstnikkude liidu poolt korralda-
tama kunstinäituse eeltoob or praegu hoog-
selt käimas. Britsimaja jaalis olnatse
kunstitööde väljapanemiseega libebasti
ametis. Nagu kuulba, töotab näitus õige
mitmekesine ja huvitav jaada. Mitmed
wanemad kunstnikud, nagu prof. Adamson
ja teised, esinemas fuurema hulga töõdegä.
Näitus awatatakse teisipäewal, 4. septembril.

Uus Jaapani välisminister.

Wahrscheinliche Uebernahme.

Enam selguft!

Meie äärmiselt kirjutust wähem. rahw. koh-
ta käsitades, tähendas Sassa wähemusrahwuse
häälelambja „Rev. Vote“, et wähemusrahwuse
poolt araanitud murgutiri ei jissabawat neid
nõudmisi, mis „Rev. Vote“ liputirjas wähe-
musrahwuste liikmuses seisawad. Wähemus-
rahwad olla huiwatitud ainult wähemusrahwuste
õiguste rahwuswahelisele taiste põhimõte
te tunnistamisele walituse poolt.

Samuti kui „Rev. Vote“ ilhe Eesti tehele
hiljuti liikmuse üles seadis — üeldagu, mis
tähetatse siis öieti saada, nii tahame ta meie
hüda.

Stui nõudmistega esinetakse, siis peab
la ütlema, mida nõutakse, muudu avarneb
tõige laialtsem pind arusaamatusteks.

Waelwalt on uustatu, et leiduks kuskil riigis
waastatutu walituis, kes mõne pöhimõtte omaks
wõtaks, mis mülegasti piiratud ega äramäärat-
tud ei ole, mida tõidakse mõista nii, nagu
juba teegi heas arwos ja nagu see kellelegi
kuskil on. Waelwalt on wähenusrahwusekli
teisel arwamisel.

Kui selle peale vaatamata esinetakse kõige ubusemate ja ebamäärasemate nõudmistega, siis annab see meile põhjust üleilma äraantud märgulirjas rõhendamiseks, et kui laua äärde istutakse põhjapanevaid küsimusi otustama, siis ka kaardib awatada ja selgelt öeldaks, misjuust konkreetset jisu seni tundmata abstraktsetesse mõistetesse dieti loomitakse walada.

See annab melle põhjust veel rohkem kui eila äraantud märgulikeja marjuhilgseid näha ja soovitab, et kui laua ääde istutakse põhja-paneelide liikumise otustama, siis ka laarbid avataks ja selgelt selbaks, mislugust kontreest-est siu seni tumbinata abstraktsesiste mõis, teteas tielt soovitakse valada.

Začu nāitis.

Käsipealsete kottumõtete järele on kaupmeeslail naituſel fäinud ligi 10.000 inimeſt. Eila ulatas naituſel fäiate arm 22.257 inimeſe peole.

Siin oli küll umbne, kuid siiski kuiv, mis näituse heaks tõendamiseks laaja aitas.

Puulbarksti on väljapanijad rohkesti põllutööriistu ja masinaid näitusel müü-
nud

Sport.

Cilane teatekoos 10×500 mtr., mille
 siht mööda Tallinna puisteesid läks, lõp-
 pes jällegi „Sporti“ ülesgaaluse mõiduaga.

Teatejootsust võitis ainult 2 meeskonda: „Kalew“ ja „Sport“. Viimase paaris jooksid „Kalevi“ aiaist välja Riitim ja Lõpsmargi, kelledest esimene vahetuskohtale ligi 35 mtr. varem jõudis. Teine paar olid Vaer – Palm, kus Palm Lõpsmani tehtud vahet 10–15 mtr. võrra vähenendas, jammuti tõmmas ligemale järgmine „Kalevi“ jooksja Perewerjin, jookses Sillienfrangi paaris. Nefas paar Peskill – Willemson näitas ägedamat võitlust, mis aga vahet märgatavalt ei muutnud. Ühesugusel nõrgad mehed olid mõlemal meeskonnal viimases vahetuses. Järgmise vahetusega aga hakkas „Sport“ „Kalevist“ silmnähtavalt eemalduma mis, viimase muudatusega eelviimases paaris, lõpuni kestis ja „Sportile“ ligi 100-meetrilise ülekäaluga võiduti. Neg: „Sport'il“ 12 min. 22,5 sek. „Kalevil“ 12 min. 40,6 sek.

Wäljamaalt.

Inglise dokitööliste streigi nurjaminek.

Inglise dokitööliste streik, mis ähvardas töölist ja teistest lähedal seisvatelt aladelt laasa tömmata ja toiduainete tur- gubele kurja teha, lõppes täieliku nurja- minefuga. Sellel nurjaminekul ei puudu laialdane poliitiline tähtsus. Sõja ajal seati tööpakkade korraldamine uuele alusele, nõnda et elukalliduse tõusmisega ka palgad umbes samal määral automaatselt tõu- sib. Selle korralduse kiitjid ametiühisused täiesti heaks ja ka pärast sõda peeti temast kinni, sest ta kindlustas tööliste täi- lise laheba läbisaamise. Kui aga elukallidus langema hakkas ja sedamööda ka palgaid tuli vähendada, ei tahtnud tööliised sellega nõus olla ja küllid lähtid lahti.

Dokitöölistel taheti nüüd palkafid wä- hendada 11 shillingi pealt 10 shillingi pea- le püüas. Ametiühisused, trade unionis, ei taanud selle wastu midagi ette tuua ja pidid tunnustama, et streikimisest ei ole põhjust, kuid streik pühkes siiski lahti. Kõ- neltses, et tema taga on seisnud enam- laste agitatorid Moskwa juurde raha- jummadega. Nüüd aga tuli nähtavale tõrge disiplinist ja asjadest õige arusaami- ne Inglise tööliste teisel. Wõitjaks jäid ametiühisused, kuna streik lõppema pidi, jek et fufagilt töölist toetust ei leidnud.

Lätimaalt.

Jakobi kiriku küsimusega

ühenduses olew üldine rahwahääletus, mi- da 1. ja 2. septembril toimetati ja mille tagajärjel peagi selgub, oli esile kutsu- nud ennetuulmata lihtustööd Lätii ajakir- janduses. „Latvian“, „Latvian Sargis“ ja üis Riibami leht on referendumi poolt, ku- na kõik teised ajalehed on selle wastu. Wi- majad andsid rahwale nõu illepea mitte hääletusele tulla, waid lihtlasti koju jääda. Rahwahääletus on siis maffew, kui koku 480.000 häält ära antakse ja kui uendest häälest üle poole referendumi poolt an- taks, siis loetakse referendum wastuõe- taks rahwa poolt.

Ka wäljamaa oli huvitatud Jakobi ki- riku küsimusest. Mi oli Kopenhaagenist saatnud protestitelegrammi Lätii riigi pre- sidentile Tshafstele wäljamaa piislopid: Ostenfeld, Seelandi piislopid Kopenhaage- nis; Lunde Oslo, Kristiaania piislopid; Sö- derblom, Rootsi peapiislopid; Johanson, Soome peapiislopid; Kuff, Eesti mitropo- liit; Burjche, Warshawi kindralsuperinten- dent; Zoch Mobra, Tshcho-Slowakkia piis- lop ja Raffai, Ungari piislopid.

Referendumi wastaste hüüdsõnad olid: Letgallia ühineb Poolaga, kui nende nõu- misel tähele ei panda. Matfuorma juure- nemine katoliiklastele uue katedraali ehita- mise puhul.

Lätii riigi nimetus wõõras- tes keeltes.

„Jaunatās Sinas“ teatel on Lätii ka- biniit wastu võtnud määruse, mille järele Lätii nimetatakse diplomaatilisel läbikäimi-

sel: Prantfumaaga „Lettone“; „Staal- ga ja teiste Romaani riikidega — „Letto- nia“; „Inglismaaga — „Satiwals“, „Saffamaaga — „Lettland“.

Weneagjete waranduste omandusõiguse selgitamine Lätis.

Lätii walitus otustas hiljuti jise- ja põllutööstustest ülesandeks teha Lätimaal olevate end. Wene riigi waran- duste omandamisõiguse selgitamisele asu- da. Lihtlasi on kaitsele ametkondadele to- huselt tehtud oma ametnikkudele nõuda, et nad nende kätutuses olevate riikliste ma- jade ruumid tähtsaks teeks niimõrd, kui neid ruumid ametiautuste mahutamiseks tar- wis on.

Poola ja rahwasteliit.

Nagu juba teatatud, on Poolal kindel nõu rahwasteliidu kontrentsil enesele kohta nõutada rahwasteliidu nõutogus. Toetust selleks loobetakse Prantfumaaga läest ja kandidaadiks olla mõeldud üles- seada Bilubski. Kui Poola kandidaat wa- limistel tõesti läbi läheb, siis peab nõuto- gust eemale jääma Rootsi ehitaja, millega aga kõik kolm Skandinaavia riiki sugugi leppida ei taha. Rootsis oodatakse nüüd põnewalt, mis Inglismaa selle kohta ütleb ja kumba kandidaati tema tahab toetada.

Saffa juurtööstus Prantfumaaga kofkulepet otjimas.

„Daily Mail“ ja ka teised lehed wälja- maal teatavad hiljuti, et Hugo Stimmes ja tema poeg püüawad otjida wõimalust läbi- rääkimistesse astumiseks Prantfumaaga walit- susega. Samuti olla ka teised Saffa juur- tööstuse ehitajad nõus lõpetada sammud ot- sutada Prantfumaaga lähenemiseks, jekt Muhyi otjuseperimine andwat end juba Saffa juurtööstusele väga terawalt tunda. Pa- riisi lehed arutawad neid kuulujutte ja too- nitawad poolametlikult allikast saadud tea- dete põhjal, et Prantfumaaga walituse ja Saffa tööstuse wahel ei ole läbirääkimiste awa- misest weel mingisugust juttu olnud. Prant- fumaaga walitus olla küll walmis Saffamaaga läbirääkimistesse astuma, aga ainult Saffa kaatonna kaudu Pariisis ehk Prantfumaaga kaatonna kaudu Berliinis. Läbirääkimiste alla wõiwad tulla üksnes niisugused ettepane- tud, mis wastawad Prantfumaaga õiglas- tele nõudmistele.

Poliitiline protseß Mün- chenis.

Müncheni kohtus harutati hiljuti protseßi, mis laskis pilku heita äärmiste parem- pooliste kalasepitjuste ja mõtluse peale wa- hariiklaste wastu. Süüpingil istusid äär- mise parempoolse organisatsioon „Wühleri- ühing“ 4 liiget: üliõpilane Zwengauer, üliõpilane Johann Berger, tema wend Ernst Berger ja eradohtent Dr. Ruge. Kõ- ri neid jüüdistati üliõpilase Karl Baur'i tapmises.

Linna. Krakow ja Warshaw, kus igal jaur- mul räägitawad kindid Poola minewikust, mõ- nigi kord raskest, kuid siiski täis uhheid jonaawaldust, läbipõimitud hiilgawate kange- laste kujudega, mis Poola rahwa waimus kustumata alal hoitudud.

Sga samm peal tuletawad poolalale hulk ajaloolisi mälestusmärke meele, et siin kord poolalase peremehena on talitanud; jee ei lastnud lootuse tuld kustuda, et ajaloo- line ülekohus kord taob ja Poola rahwes jälle ilheskoos maailma ajaloo oma oja wõib etendada. Wõimumehed said nuidu- gi sellest mõnust, mis ajaloolistele mäles- tismärkidel Poola rahwa kohta oli, waga hästi aru ja nad asusid neid järjekindlalt häwitama.

Krakowi linnas asub kuuks Waweli loss, mis oli Poola esimeste kuningate asu- kohaks — jee loss muudeti Austria walituse poolt sõjawäe karmmaks. Wenealased talita- sid jama ilhelt Warshawis. Kuninga lossist Warshawis wiidi kõik wäärtuslikumad kunstidööd Saffhinaale, waimafed weel maailmaajaja ajal, kui Wene wäed Warsha- wi alt taganejib. Poola kuningate pildid wõeti maha ja asetati seinale mürubanaoli- ne kindral Paskewitshi pilt, kelle warju nä- hes poolalatele nüüdi weel külm jura ille teha kait, jekt pole weel juudetud unustada tema julmi talitusewiisi poolalate wastu.

Karl Baur oli mitmesugustes äärmistes parempoolistes organisatsioonides liige, ka „Wühleri ühingus“. Tema oli Mathemau mõrtfukaid aidanud põgeneda ja nendele jalgrattad muretsenud, oli tahtnud Scheide- manni elu kallale tungida, mis kaidatus aga nurja aeti. Womarhiistikes ringkon- dades kurti teda waga hästi, kuid wiimaks on ta seal oma hooplemiste ja ähwarduste- ga kahtlust äratanud, tema peale on haka- tud waatama kui nuusturi peale. Siis on tema endised sõbrad nõus wõtnud teda ära tappa. Surmaotfufe on täide saanud Zwengauer. Ta on oma ohwri autoga sõt- ma kufumud, jellal autos kuuks kuuks läbi lastud ja surmufeha üle jilla Saffi joffe heitnud.

Kohtus kumistas Zwengauer oma süü- üles, seletas aga, tema olla Karl Bauriga ägedasti kiltses sattunud ja siis enese kait- miseks rewolwrit tarwitunud. Teised ka- bealused jalgasid oma süüdi. Ühise oli ka- bealustel kohtu ees keel nagu kinni seotud. Nad ei tooanud midagi asja kohta ette, ei mäletawat enam, isegi eneste kaitmise pea- le ei pannud nad rõhku, waid hoidis sala- duses jeda, mis ei tohi nende arwamist möö- da avalitfufe ette pääseda. Asja arutamine awaldas jarnaje mulje, nagu istufid jüü- pingil ainult kaju-kaitjad, kuna kaju-andjad mujal asuwad, kuhu kohtu käsi ei ulata.

Zwengauer mõisteti mõrtfukatoõ korda- saatmise pärast jurna, Dr. Ruge 1 aastaks wangi. Johann Berger 6 kuuks wangi, kuna Ernst Berger õigeks mõisteti.

Dostojewski perekonna saa- tus.

Kuuks Wene kirjaniku F. Dostojewski perekonna saatusest tooab „Noli“ järgmisi teateid: Dostojewski abikaasa on surunud kumadel 1918 täielikus ühijuluses, oma willas Kaulaafuses, kufi ta wäljamaale sõika ei ole saanud. Kirjaniku poeg on 1922. aastal kumadel Moskwas suures wilekuses elades kühulililfufe kätte surunud. Tema wanem poeg on mõni kuu hiljem Simeferopolis surunud, samuti kühilfufe kätte. Järele on weel jäänud kirjaniku teine pojapoeg, 14-aastane pois, kes giimnaasiumis käib ja oma emaga ainelielt karmis raskest seisu- korras wiibib. Wende olla nõu Kaula- fufest ära Prantfumaaga sõika, aga kas nad selleks luba saawad, olla teadmata.

Territoriaal diwiiside täien- damine Nõukogude-Wenes.

„Pravda“ teatel 23. augustil j. a. nr. 188 on töö ja kaitse nõukogu — „Sob“ poolt 14. augustil j. a. awaldatud dekreet territoriaal (militfifa) wäeosade täiendamise (komplekteerimise).

Selle dekreediga kufutakse teenistuses moodustatawatesse territoriaal diwiisidesse: Ukraina wabariigis ja Põhja-Kaulaafufe sõjawäe ringkonnas — meeskodanikke, kes jündinud 1897.—1900. aastal (4 aastafai- tu), kuna muudes sõjawäe ringkondades — meeskodanikke, kes 1898.—1901. aastal jündinud (4 aastafaitu).

Sama dekreediga on wabariigi sõja- rewolutsiooniline nõukogu — „rewolwensoi- wet“ õigustatud kufuda teenistufes terri-

toriaal diwiisidesse jühtide puudusel ka wa- nemate aastafaitude jühtid.

Korraldus puuawäes teeniwad praegu peaaesjalitult 1901. aastafaitu, olalifelt ka 1902. ja wanemate aastafaitude mehed. Alakirjelud dekreediga määratakse wätee- nistusse aga weel 4 aastafaitu mehi, mil- le tagajärjel nõukogude sõjajõudude rahu- aegsesse koosseisu lähemas tulewitus wõiks tegelikult kuuksa üldse 5—6 aastafaitu mehed. See asjaolu wõiks märkja kergen- dada hulgaliste puuaste wägede mobilisee- rimist sõjapühkemisel ja ühtlasi ka wõimal- dada puuastele wägebele juba sõjategemuse esimestel filmapiltudel wälja astuda rõhu- mas ülekulus nende waenlaste sõjawägede wastu.

Peab konstateerima, et puuawäe ülem- juhatus wiimaste aastate jooksul end inten- siwifelt ette walmistab tulewafes sõjatege- mufes ja ühenduses sellega püüab igasu- guse abinõudega ka määratuid Wene rahwa hulkaftid walmis seada sõjategemufes. Wastawalt nende puuawäe ülemjuhatus- e püketele teostab nüüd ka enamline ajakir- jandus suuremat kühutustööd nõukogude sõ- jawõimu tõrgendamise heaks. Ram.

oooooooooooo

Kohus.

Karu lohtu ees.

Katwene 1. jaostonna rahukohtus oli 1. septembril järgmine „karuprotseß“ arutu- sel:

Läinud aasta nowembrikul andis met- falkem D. Luiga parlat J. Kaskajoni kätte toore karunaha parkimiseks ja täistoppimi- seks, mis wiimane ka ära tegi. Kuud kätte- saamise korral tuli wälja, et naht oli hal- wasti ümbertöödutatud ja karm täihta lahti.

Kohtusse kufutud asjatundja leidis, et naht on tõesti halwasti pargitud, mille jä- reldufel ka karm näutu ja lahtine on, aga põhjalikult selgitust wõiks ainult siis anda, kui naht lahti lõigataks, mida kohtu ees wõimalata teha.

Kohtunik määras asja otjustamise teise korra peale, et asjatundja wõiks naha põh- jalikult järele waadata ja kindlale otjufele jõuda.

oooooooooooo

Onnetused ja turitööd.

Witiline jurn.

26. augusti õhtul tulnud Tartumaal keegi wanamees Elwa alewisje W. Wadi majahoidja juure ja palunud õemaja. Ma- jahoidja lubanud wanamehe kuuri alla ma- gama, kufi ta teise päewa hommikul furnult leiti.

Surnu taskust leitud ijitutunnistufest on näha, et ta Wõtkwene walla kodanik Märt J a l a k a z, 66 a. wana. Surnufeha jaabeti Tartu anatoomilumi lahkamises ja jurna põhjuste selgitamises. —as.

oooooooooooo

Teater ja muusika.

„Estoonia“ teater.

Tänc esmaspäewal, „Una minister“, G. Peterjoni komöödia 3 waatufes. Homme „Kerjus üliõpilane“. Teatribüroo.

Läbi Poola, Ungari ja Austria.

E. J. Poola.

Kolmekümme seitse ehk kahetja tundi Tallinnast wälja sõites keel, ja kiirrong küh- tab üle Wisla wiitua raudeesilla, Poola pealinna Warshawi, mis oli Wene pinnal omal ajal kõige iluamaks ja hoolikamalt kor- raldatud linnaks, praegu aga Euroopa riikide pealinnade hulgas oma juuruse ja ilusa wäljanägemise poolest üks esimeste hulgas on.

Warsaw.

Siigla waimupimestus pidi küll nende kolme isewalikfefa peades maad wõtnud olema, kes otjustajid Poolamaad ära jagada ja lootfid Poola rahwast wäitfjelt ära jee- dida. Üle saja aasta, mille jooksul Poola rahwas Wene, Saffa ja Austria walitfufe all on seisnud, ei ole nende kolme riigi wa- lihejad suutnud jedaqi teha, et intelligem- fem ofagi alannatest riigikeele ära õppinud oleks, kõnelemata wõimalufest, et nad oleks unistanud oma pika ajaloo, oma isewelmise, oma rahwuse.

Ja kuidas wõiks unustada kõike jeda, kui Poolal on Wisla ääres kaks uhket pea-

hakkamise jumbutamisel 1861.—1864. aas- tatel.

Poolakatele nõuab nüüd juurt wäewa neid ajaloolisi kumistwäärtusi endisse oletus- se seada, kuid nad teewad jeda siiski järje- kindlalt. Juba on neil korda läinud hulk wäärtusliit warandust Wenemaalt tagasi tuua ja kuninga lossi tagasi asetada.

Kirifid on wenealaste poolt enam-wõhem puutunata jäänud, jelleparast on ka War- shawi wanem ja tähelepanemifemäärilfem jumalatoda — pihta Johannefele pühenda- tud katedraal — omas ajaloolises kufus täielikult alal hoitudud. Üle kahetfajaja aasta on üle jomatumud jellest kirifust, jeda on nii mõnedki õnnetuved tabanud, mille järele jeda aga iffa jälle on üles- ja ümber- ehitatud.

Siin kirifus asub õnnistegija kufu, millest kõneldatakse, et tal wanasti juufjed peas kufumunud. Neid juufjeid lõiganud iga aasta üks jüüita Warshawi neiu ära. Üksford teinud jeda aga neiu, kes keelatud puult oli wälja matkanud, ja nüüd ei kufwa- wat juufjed enam. Selles uhfes Gooti sti- lis ehitufes peitub iluõpimata hulk aja- loolisi warandusi, mis läinud aegadest ela- wal keel jutusawat, — läbiwifital pun- dub aga aeg kõige sellega end turustada.

Üks iluamatest ja omapärasematest Warshawi ehitustest on nõnda nimetatud

Razienti (loe Razhienti) fufwelojs, mis on dieti arkiteetoonilfeks kallistufeks, ehitatud kõigepeenemaks Skalka jüüis. Garuldhane maitse ja kofkufola peegeldub siin wastu: lojs asub juure tiigi kessel, kuhu ilhelt poolt aeglafelt allaawajuw terrafs wiib, mille möle- male poole külge kufud on asetatud.

Täiesti lame fatus, mille peal waate- torn asub, tahaks nagu öelba, et jee maja Stalka taewa all asub, kus ei tunta raskeid wihmafadufid ja kufwifid lumetufisufid. Roski esifel mätlewad igawesje saladufje jädawat mõtet neli Poola kuuksamat kuni- gat — Rafimir Suur, Sigismund I, Stefan Watori ja Jaan Sobieski.

Witte kangel lossist on nõndanimetatud „amphiteater“ faarel. Wäitfele jaaretefele, mis tiigi sees asub, on ehitatud puudega ümbritfjetud laua, tiigi kaldal asub pool- imarif amphiteater, mida ümberringi ehi- wad flafifida kunstilina kufud.

Õhtufes amaruses, kui kuu puuatawade tagast wälja hiilib, heites puudest warjusid tiigi läikiwale pinnale, ife nende warjude wahelt oma tufifollafes wäljumufes wastu peegeldub, wõib jalutaja näha haruldast piiti, mis on ilufam, kui geniaalfema kufsi- nifu maal...

oooooooooooo

(Järgneb).

Siferiigist.

Sarjumaalt.

Spetaja ametisse pühitsemine Kuusalus.

Eila oli Kuusalu kirikus uue, maituul halitud ja ametisse kinnitatud, spetaja Kurt K e n t m a n n i pidulik ametisse pühitsemine piiskop J. Kull'e poolt.

Wirumaalt.

Rarub liitumas.

Wenewere-Maritula mehes on mitut taru nähtud, kes seal ümbruskonnas palju kariloomi ära on murdnud. Kohalikkudel elanikkudel on päris hirm meheses liituda ja karja väljaajada.

Minemal aastal peeti Wenewere meheses karude peale jahiti ja metsailemal Lugal õnnestas üht õige suurt mehilappa maha lasta.

Karjalaste järele pidamat seal termes karuperefond meheses ümber hulkuma.

Mitmetel metsa läheduses asuval põllu-mehel on nad kaerad päris äraõõnub ja mahatahanud.

Ratweresje ühismeierei asumisel.

Ratweres-Jakobi põllumeeste seltsi pea-koosolekul 15. juulil tunnistati taktiivikute Ratweresje ühismeierei ajutaba ja waliti selleks korraldawat komisjon, kellele ülesandeks tehti ühismeierei ajutamiseks jamme astuda ja asutaw koosolek kogu kutsuda.

Nüüd on asjaga niilaugele jõutud, et nimetatud koosolek 16. septembril Ratweres Wirumaa riigimaade ülema kantseleis ka-watsetakse arapidada.

Poliisepade puubus.

annab ennaft läesolewal aastal Ratweres äärmiselt tunda. Praegu, kus linnas üle

20 uue elumaja ehitusel on ja palju laiemad wanad ahjud, pilitab ehitajad ümber ehitada, leidub ainult 8 poliisepa. Mitmed nendestki on külastesse tööle läinud. Püüki teha tahes, itka laad wastufeks: „Tõbb palju, enne kolme nelja nädalat ei ole loo-tagil!“

Nimetatud tööharu peale peaks küll rohkem jõudusid loondatama.

Ronijeri Simunas.

Pühapäeval, 9. sept. annab wiitukunf-tiit S. Nieländer, kes praegu kodumaal kont-fertreilist wiitib, Waimastweres ja Simu-nas wiitukontfertsi.

Tartumaalt.

Administratiiv karistused Tartumaal.

Sijeministri poolt on trahwitud admi-nistratiiv korras Wminurme walla elanik Jüri Silb 500-margalise rahatrahwiga ehit wite päewase arestiga sõjajärelkorra piirkonnas iganenud loaga lasteristata hoib-mise pärast.

Tartu maakonna poliisijärelma pooli on poliisilikes korras trahwitud Wilia walla elanik „Jaagu-Diefti“ talupidaja Karl Wmmifon ja Hellenurme walla elanik mekipidaja Wlbert Paabo majaraamatu pidamise kohta kätwa määruse mittetäitmise pärast kumbki 1000-margalise rahatrah-wiga.

Saartelt.

Uued põllumeeste seltsid asumisel.

Hiiumaa põllumehed kawatsewad lähe-mal ajal kaht uut põllumeeste seltsi ellu kutsuda, üht Põhja- ja teist Lõuna-Hiiumae.

maal, 233 Riramaal, 187 Sengallias ja 164 Seltgallias) Reis töötas umbes 7000 töölisi, keftimist 7 töölisi igas ettevõttes. Suurem osa ettevõtetest on jahutõöstused. Sarnasjaid weftid on 375, milles ainult 2-3 töölisi. Koffu on Lätis 677 weftweftit (neist tegemufeta 93), 488 tuulawestit (tege-mufeta 136) ja 33 aurumestit. Puutõös-tusi on 140, keftimist 15 töölisi igalhes. Willa- ja kudamistõöstusi 59, umbes 4-5 töölise, püritus- ja õllewabrikuid 41 (iga-ühes 8 töölisi), nahatõöstusi 26, jami-tlement- ja lubjatõöstusi 131. Riietumaa 9 paberimabrikus on töölisi koffu 1000. Pea-le jelle on weel registreeritud 42 meefaan-ist ja juuremat rauatõöstoda.

Poola otstib Rauges Jdas turgu.

„Jda agentuuri“ teatel peetakse praegu Lõbfiis läbimõõramisi Lõbfiis teftitõõstuste loojatwee kohta Rauges-Jdasse. Oodetakse juuremat tellimisi ridadekaba deale Serbi-i-ist ja Sjanghaist.

Wiljahinnad Inglismaal.

Wiljahinnad Inglismaal on peaaegu niifama kõrged kui 1914. a. augustikuu keftpaigas, tänawu maffis ametlikkude and-mete järele kftntner Ingliife nifu 9 fhil-lingit 8 penfi, kftntner otri 8 fhillingit 3 penfi ja kftntner laeru 8 fhillingit 7 penfi. 1914. a. jelfamal ajal oli nifuude hind 8 fh. 5 p., otradel 8 fh. 5 p. ja kaertel 8 fh. 4 p. Nii on odrad tänawu koguni odawamad kui enne jõda. Ükskõige maffis kftntner otri (1919. a.) üle 23 fhillingit, kftntner laeru üle 22 fhillingit ja nifuud kftufid 1920. a. üle 21 fh.

Euru teated.

Pärnu turg 1. septembril.

Waatamata jelle peale, et dõjel ilm tormine oli ja tubliasti wihma jadas, nii et teed poriseb, on maainimesi jiafti roh-kefti turul. Kaubelbafte peaaegalikult märaste puuwilja ja aiafajaduftega.

Wiljaturg lehw. Ruffijahu ainult paaril wankril — 280—290 marka puub. Ülefeela nifuajahu 390—400 marka puub. Muu terawili ainult toobimiffi, odra toop 14—15 marka, tangud 24—25 mf. toop.

P i m a f a a d u s e b: pütiwõ 65—70 marka, lauawõ 80—85 marka nael. Rõõ-japiima toop 13—14 marka, hapupiim 7 marka, hapukoore nael 30 marka.

Ranamuna paar 14—15 marka, elus ja tapetud kana tüff 80—150 marka.

Raifaturul ainult juitfetud kalu. Angerjad 35—90 marka tüff, räimed 6—8 marka kümme.

Lihaturul hinnad endised.

Nia- ja juurewilja turul küfi-tatfe porgandi kimbust 5—6 marka, rebife kimf 5 marka, sibulad 1—5 marka tüff, laalikad 5—10 marka tüff, peafapjad 5 m. nael; hernefauna jada 15—20 marka, fur-gi tüff 10—20 marka, kartuli toop 8—10. marka.

Marjaturul: karumarjad 25—30 marka, punased jõitrad 13—15 marka, mustad jõitrad 30—40 marka, wabarnad 50—55 marka toop. Uudijena on turule toodud ka wärsked õunu — 10—15 marka toop.

Ristilheina ja muu põlluheina puudast kiftitafte 95—105 marka, maafhein 60—65 marka puub.

Wõru turg 30. augustil.

Siljuti peetud laada töttir rahwast tu-rul wõhe. Terawilja oli üldiselt wõhe. Ruffijahu 310—330 marka puub, kaerad 210—225 marka puub, odrad 220—230 mf. puub, odraajahu 250—260 mf. puub, odra-tangud 15—18 mf. nael, kftufid 18—24 mf. toop.

Uute kartulite poolest turg rikkalik, mil-lest oleneb ka hindade alawenimine. Waff maffis 300—350 mf., puud 120—130 mf., kunda toobimiffi 10—12 mf. toop.

Wanawilja oli keftimist turul. Porgandi kimf maffis 5—8 mf., peedid 5—10 mf. tüff. kurgid 10—15 mf. tüff, juurefje järele, re-dijed 5—8 mf. kimf, hernefaunade toop 18—20 mf., oafaanade toop 10—12 mf., kaffapaa 20—30 marka. Garulbafeks näh-tufeks olid ka noored õunad, mille toop 15—25 mf. maffis.

Piimafadufi on ka turul kaimis roh-kelt. Rõõgimõi maffis 65—70 mf. nael, lamawõ 70—75 mf. nael, piimatoop 10—12 mf., hapupiima toop 5—6 mf., kofupijima

10—12 mf. nael, hapukoore toop 75—80 m. Kanamunad maffis 11—13 mf. paar, mefi 65—70 mf. nael, elusad kanad 90—160 mf. tüff, elusad noored kited 40—80 mf. tüff, tapetud kanad 80—120 mf. tüff, elusad jeadrjad 750—1000 mf. tüff, lamad 600 kuni 1000 mf. tüff, jeened 20—25 mf. toop.

Seinu oli keftimist turul. Wafafheinad 50 mf. ja põlluheinad 80 mf. puud. Oli fa puud näha, mille koorem 400—550 mf. maffis.

Marjade poolest on turg ifeüranis rif-kalt. Wefamamaffis 25—35 mf., aiamaafi-kad 40—50 mf., tiferberid 25—30 mf., pu-nafed jõitrad 12—15 mf., mustadjõitrad 35 kuni 40 mf., wabarnad 45—50 mf., musti-kad 15—18 mf., murafad 18—25 mf. toop. Uudijena oli turul ka kirje, mille toobist 75 marka nõuti.

Sealika jeadrifi 38—40 mf. nael, naela-wiiffi 40—50 mf. nael, jeadrifi 50—55 mf., juitfijint 50—55 mf. nael, julatatud jead-rifi 60 mf., julatatud jeadrifi 50 mf. nael. Doomalika jupi jaoft 18—22 mf. nael, proe jaoft 24—28 mf. nael, maffikalika 17—19 mf., kumbalika 25 mf. nael, wõratid 30—60 mf. nael.

Suhtu hind püftis pea endijena. Raa-kajim 27—29 mf. Wefamamaffi 7½—8 mf., peenleiwad nael 15 mf. ning kaid nael 17—20 mf. Wmefita piilil 13—20 mf. nael, pet-rooleum 7½—8 mf. nael. Zefka.

Ratweres augusti - laad.

30. ja 31. augustil peeti Ratweres au-gufti laada. Eft küll ilm tena juhtus ole-ma, oli laad rahwa poolest kaimis hõre. Suuremat hobuftega kauplemist ei olnud, kuid hinnad olid weidi kõrgemad kui Jaa-ni laadal. Keftimised tõõhobufed maffis 25—40 tubat marka. Lõpfilahmade hind kõitus 6—9000 marga wahel. Elufaid jeadrjaid oli õige rohkesti, nii et weid kõi-li ära müüa ei saadud; hinnad olid 500—1200 marka. Riidekaupa ja nahafadufi oli külluses ja hinnad weidi langenud. Üfna tena ülikonna wõis 3500—4000 m. eeft jada. Saabaste hinnad olid wõga mitmejufufed. Kollafed Wene jaoftad 800—1200 marka, paremaf nahafi jäärifud 1800—2500 marka, naisterahwa jaoftad 800—1500 marka. Hobufetistadest mal-fid keftimised rangid 800—1000 m., jebel-gad 400—500 marka jne.

Rohust riiet leibus mitmet jelffi, kalewi küünar maffis 150—200 marka, linane riie 30—60 marka peenufufe järele. Lam-bawilla nael 100—120 marka.

Jgat jelffi puuriiftu oli rohkesti ja hinnad keftimist järelijed: toober 300—400 mf., wann 200—300 mf., tuulifari 600—700 mf., ämber 60—80 marka. Raa-tatud töõwanter 12—14.000 mf. Pihit toolid 180—200 marka tüff, paremad 300 marka.

Sillu oli rohkesti, aga hinnad enam-wõhem püftwad. Silgu nael 8—10 mf., tilud 12—15 marka, heeringad 14—16 marka, juitfuraima kümme 5—6 marka, juitfuhmeraid oli palju, tüftit nõuti 3—10 marka. Sibula nael 18—20 mf.

Toimet. jaadetud Kirjandus.

Maateadufe õperaamat algkoolidele. 4. õpe-aasta. Eestimaa ja naabermaad, kolme kaar-biga. E. Sitt ja D. Koppel. Teine trüft. R. ü. „Loodus“, Tartus, 1923. 164 fh. Hind 100 marka.

Cesti muinaklennab. Eerit Laib. R. ü. „Loodus“, Tartus, 1923. 124 fh. Hind 150 marka.

Sinnutee. Dr. Friß Rahn. Cesti keelbe M. Reila. Parandanud ja täiendanud E. Epil. R. ü. „Loodus“, Tartus, 1923. 97 fh. Hind 125 marka.

Aritmeetika ja geometria 3. õpeaasta. R. R. Wefki ja J. Grünthal. Kolmas täiendatud trüft. R. ü. „Loodus“, Tartus, 1923. 98 fh. Hind 90 marka.

Meie õhtund. A. Tõllafep. R. ü. „Loodus“, Tartus, 1923. 90 fh. Hind 95 marka.

R. ü. „Loodus“ raamatute tutwastaja nr. 4.

Meie Kiril nr. 35, aratufhää Cesti En. Lutherus - ufu koguduftele.

Sellikund nr. 3. Cesti muufika ajatiri. Aetwanbus nr. 7—8. Meriafjanduslind ajatiri.

Cesti poliisiteft nr. 34-35. Administratiiv-õigufine aegitiri.

Wäljaandja Kirjastuse Osakufus „Raja“.

Wahutatud toimetaja A. T u p i s .

Majandusline elu.

Elusloomade wäljawaedu Cestist augustikuu.

Doomaterwifhoju peawalitfufe andmete järele on elusloomi Tallinna jadamaf faubu augustikuu wäljawaetud:

Sellingi 1234 weift, 101 maffkat, 132 lammaf ja 8 figa; Wifiburi — 680 weift; Stokholmi — 154 weift. Koffu 2068 weift, 101 maffkat, 132 lammaf ja 8 figa.

Pärnu põllumajandusline näitus.

tõotab tänawu suurejooneliselt kujuneda. Ülesandmist poolest on kõit ofatõnnad palju armurikkamad, kui läinud aasta näi-tufel. Wäljapanefute jufilife küffe eeft on näitufe toimfõnd hoolitfenud, kinnipidades wõimalufst mõõda olude kohajelt põllutõõ-minifteeniumi näitufe korraldufe määrus-teft, nii et tänawune näitus pakub waata-jatele palju õpetlikku. Kariloomade wälja-panefute arto ulatab peale faja, hobufte arto poole faja peale jne.

Näitufe platfi, mis juba läinud aastal kiftana tundus, on poole wõrra suurenda-tud, nii et ruumipuudust farta ei ole. Ka põllutõõrtistade ja mafinate ofafõnd on rohkearwuline wäljapanefute poolest, kus mitmed wälismaa firmad efinewad.

Wõõrastawana tundub, et näitufe pü-hapäeval Pärnu „funstikempel“, „Enbla“ poolt korraldatafse suur karnewaal „neegri-poiste“, „muftlaftel-rafjanifkubega“ j. t. karulifkubega, — wift küll selleks, et näitu-felt rahwast ära tõmmata, kuid waemalt juudawad jeda „neegripoiste“ näitamifed lorda faata.

Puuwiljase riide wäljawaedu Cestist 1923. a. efinfejel poolel.

Miigi ftatiftika keftbiroo wäliftatõnban-bufe andmete järele on Cestis kaeolema aasta efinfejel poolel teftitõõstufufe faadus-teft puuwiljast riiet wälifturgufudele 423.040.750 mraga wäärtufes faadetud.

Üffifute künde järeli kujumes wäljafadetu järgmifelt:

	Puudad.	Margad.
Jaamuaris	653,4	40.692.000
Weebruaris	7.415,5	36.162.000
Martis	13.677,2	112.818.750
Aprillis	7.302,3	58.392.000

Mais	12.068,5	96.456.000
Suunis	9.817,7	78.520.000

Koffu 56.805 423.040.750

Üffifute riide järeli on puuwiljase riide wäljafadetu järgmifelt kujunenud:

Lätimaale — 118.799.500 marga wäärtufes, Daanimaaale — 111.538.750 marga wäärtufes, Saffamaale — 74.734.500 mar-ga wäärtufes, Rootfimaale — 57.887.000 marga wäärtufes, Danzigi — 38.686.750 marga wäärtufes, Soomemaale — 18.461.250 marga wäärtufes, Norraffe — 2.910.000 marga wäärtufes ja Inglismaale — 32.000 marga wäärtufes.

Ülbe teeb puuwiljase riide wäljafaeo wäärtus, kogu kaeolema aasta efinfejel kune fuu wäljafaeoft 15,7 protfenti. Sarnasfel juurel arwul wäljafaeetud riide hulk, näi-tab igatufes jelfest, et meie puuwiljase riide töõstufel tulewiffu on. Ea on endale juba kaimis juurel määrat wälifturgufid wõitnud.

Jõujaama ehitamine Smatra kofele.

Ragu „U. Suomi“ teatel, on Soome tulema aasta eelarwefje wõetud 30 milj. Smf. Smatra jõujaama ehitamifeks. Praegu waliftfema rahalife jelfufõrwa juu-res arwatafse, et eifalge jõujaama ja tar-wilifkude fõrwalhooneite ehitamine nõuab kufufid 198 milj. Smf. Kuna jelleks juba 39 milj. on määratud, jootatafse ülefjäänud jumma 1924—27 kofta järgmifelt: 1924 — 30 milj., 1925 — 40 milj., 1926 — 50 milj. ja 1927. — 39 milj. Selle kawa järele tellitafse juba tulema aasta algul jõi-jaama mafingad, mis 1925 ja 1926 üfles featatfe.

Uus tituwabrik Riias.

Tituwabriku ofaühifus „Bulkan“ atwab „R. W.“ teatel Riias uue tituwabriku, mis ainult wäljafaeoft töötas. Tõõga loodetat-alkufst teha kaeolewal jufifel ja eifalgu wõetatfe ametifse 100 töölisi.

Läti töõstus maal.

Läti töõstufufe kofta maal atwab riigi ftatiftika keftbiroo järgmife andufifi: Põllutõõminifteeniumis on registreeritud 1019 töõstufefkõpõtet maal (435 Püti-.

Eeltoonia teater

Esmaspäeval, 9. sept. s. a.
kell pool 8 õhtul.

„Uus minister“

E. Peterfonti komöödia 3 w.

Talispäeval, 4. sept. s. a.
kell pool 8 õhtul

„Kerjus üliõpilane“

Millöckeri operett 3 w.

Dr. H. Rütman

Naha- ja suguhai-
guste eriarst.

Rentmanni uul. 2.

(Eesti panga kõrval)

Kõnetun. jälle 9—11 ja 5—7.

Tallinna linna kaubanduslised õhtukursused

W. Pärnu maantee 19-a., telefon 3-19.

Õpetöö kur- sustel algab

esmaspäeval, 17. sept. kell 5 1/2 õhtul.

1923./1924. õppeaastal töötawad üheaastali-
sed kursused (eriala: raamatupidamine, kaubandusl.
rehkendus, Eesti keel, kirjawahetus ja teised) ja
kaheaastalsed kursused. Awatakse ka wanem
kursus neile, kes ennemalt on lõpetanud üheaastali-
sed kursused.

Soowiawaldusi wõetakse vastu ja antakse tar-
wilisi seletusi kantsleis hom. kella 10—1

Õpemas on linnawolikogu otsuse järele
Mk. 700.— aastas.

Soowiawalduste sisseandmise wiimane tähtpäew
on 9. augustil s. a.

Juhataja

Tartu naisseltsi majapidamiskool

(ühes ühekuuliste keedukursustega) algab 1. septemb-
ril s. a.

Uusi õpilasi wõetakse vastu Tartus, Suurturg 2.

Pilt n. 15 D.-ü. Otonomist Pilt n. 15
T. 4.

Raamatupidamise-kursused

Õpilaste wastuwõtm. ärip. 1. 5—7 õht.

Masinafirja-kursused

Õpilaste wastuwõtm. hom. kella 11—7 õht.

Koksi

müüb gaasiwabrik 85 marka
puud. Kättesaatmine linna pii-
rides 100 puudast alates tasuta

5. septembrist alates jõidab

1) aurik „Endel“

Tartust-Jõesuule-Oiale-Tarwastu-Suistlenale

Tartust kell pool 8 hommikul iga teisipäew, nelja-
päew ja laupäew.

Suistlepäet kell 5 hommikul iga kolmapäew, reede
ja pühapäew.

2) aurik „Linda“

Tartust - Pedjale - Laashooneni

Tartust kell 12 püewal iga esmaspäew, kolma-
päew ja reedel.

Laashoonest kell 5 hommikul iga teisipäew, nelja-
päew ja laupäew.

Laewad wõlawad peale reisirijate ka laupu wastu
wõtmiseks. Soowijatele saadame Tartus lauba kodu
kätte eht raudteele.

A.-S. „Rittewer“
Tartus, G. Turg nr. 3.

Ärge hoidke asjata raha kodus!!!

Raha kodus ei too ühtegi kasu!
Raha on kodus kardetaw hoida!

Raha wõtab hoiule

jookswale arwele ja tähtaja peale
ja maksab hoiusummade eest
ajakohast protsenti

Kolmas Tartu Laenu - Hoiu - Ühisus

TARTUS, SUURTURG NR. 8.

Tartu Majaomanikkude Pank

Tartus, Raatuse uul. № 6. Tel. 6-50.

maksab hoiusummade eest ajakohast kõrget
protsenti. Hoiusummad antakse laenuks
välja eestkätt kinnisvara omanikkudele ma-
jade ehituste ja paranduste tarvis, millega
lahendame korterite kriisi ja ehitame üles
rahvamajanduse.

Panga juhatus.

Müüakse

sõjawäe loitlusladudes S. Batarei uul. nr. 13 suusõ-
nalisel enampakkumisel 3. septembril s. a. kella 12
ajal päewal allpool järgnewad alawäärtsuslised ained:

- 1) Suitsupekki 700 kg.
- 2) Biskwiiti 16 kg.
- 3) Suhkrut 137 kg.
- 4) Soola 30 kg.
- 5) Kohwi 5 kg.
- 6) Sardiinisid 15 kg.

Lähemaid teateid müümise üle, kuni müümiseni
wõib saada ladude kantsleist S. Batarei uul. nr. 13.

J. Kaus, laduwalitseja.

G. Truumann, asjaajaja.

Heinrich Lanz'i wabriku wiljapeksugarnituurid

hobustega wectawad ja isesõitjad

Rootsi originaal THERMAENIUS'e peksu-
masinad ühes MATHILDEDAHL'i loko-
mobiilidega

Isesõitja kummishlauhid, weeklaasid, mano-
meetrid

Peksumasinate teras trumliliistud

Torude waltsid, asbestpapp nõör, klingerid

Peksumasinate- ja kuwatussõelad

Rootsi „Herkules“ niidumasinad ja rehaid

Kõiksuguste niidumasinade lisajaoq

Rootsi koorelahutajad „Alfa“ ja „Globe“ ja
nende lisajaoq

Rootsi piimakannud, kurnad „Ulax“

Wõimasinad ja -pressid, piima- ja koorejahu-
tajad „Astia“

Gerberi aparaadid, pipetid, korgid jne.

Täielikud meierei-sisseseaded

Riia Rasewsky adrad ja nende tiwad, terad

Tuulamismasinad ja nende sõelad

Wankripussid ja -teljed, loomaketid

Laua- ja detsimaalkaalud, wihid

Masinarihmad ja rihmakruwid

Masina-, tsilindri-, koorelahutaja-, auto- ja
mootorõli

Heeringad, sool.

C. A. WIRKHAUS,

(asut. 1880).

Tartus, Peterburi uul. 42. Tel. 195.

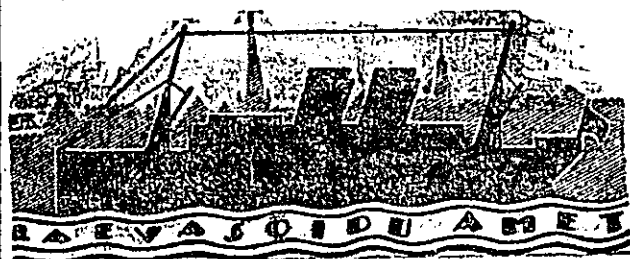
Et tungi ja kättetoimetamise järjekorra
ootamist ära hoida, palun kõiki, kes sü-
giseseks hooajaks omale

FORDSON traktori

kawatsewad muretseda omi tellisim
aegsasti üles anda, muidu on wõi-
mata kõiki soowe kiirelt rahuldada

HANS WINNAL,

Ford Motor company esitaja
Tallinnas, Tatari uulits nr. 1.

teatab, et aurik

„Kungla“

hakkab 4. septembrist alates nädalas üks kord
ühendust pidama Wiru liinil.

Wäljasõit Tallinnast igal teisipäewal kell 8 hom.

Ärasõit Wõsult igal neljapäewal kell 7 hom.

Laewasõidu Ameti
Tallinn, Kõnetr. 2-96.

C. PEETSI masinatööstus, Tartus

Pihkwa uul. nr. 64. Telef. 5-35.

Tööala:

wasewalamine, wasesepa-, katalsepa-,
lukusepa-, sepa-, (Tartus enneolemata
kiirtagumine rõhutud õhuga) ja treimine.

Walmistab:

Piimatalituse sisseseadeid (masinaid),
igasugu teisi masinaid ja nende uusi
osasid.

Ehitab ja seab üles:

Piimatalitusi, jõu- ja käsitsi töötamiseks.

Parandab:

Piimatalituste sisseseadeid (masinaid),
rehepeksumasinaid, lokomobiile, moo-
tor-traktoreid jne.

Töö laialt tuntud headuses ja
eeskujulikkusega wõistlemata.

Alati saadaval:

Piimatalituste sisseseades igasugu ma-
sinad, transmissiooni wõllid, rihma-
sheibid, rõngasmääre laagrid, lae ja
seina laagripukid (krausteinid), mitmet-
sugu rehepeksumasinate, reha ja sarja
wõllid pea igas mõõdus ja laagrid,
aurukataldele armatuurid (kraanid, wen-
tiilid jne.)

C. Peetsi masinatööstus, Tartus

Pihkwa uul. nr. 64. Telef. 5-35.